

УДК 336.71

Вплив державного регулювання і нагляду на фінансову стійкість банківської системи

Жанна Миколаївна Довгань,
професор кафедри банківського менеджменту та обліку
Тернопільського національного економічного університету,
доктор економічних наук, доцент

Анотація. Обґрунтовано вплив якості регулювання і нагляду в банківській системі на її фінансову стійкість. Здійснено оцінку якості регулювання і нагляду в банківській системі України в контексті забезпечення її фінансової стійкості. Розглянуто зміст ключових стандартів і показників регулятивного управління.

Ключові слова: банківська система, фінансова стійкість, державне регулювання, Базельський комітет з банківського нагляду, МВФ, індикатор якості регулювання і нагляду.

Постановка проблеми. Забезпечення глобальної стійкості міжнародної економічної системи, наявність стійких національних фінансових і банківських систем є необхідною, але недостатньою умовою. Якщо інфраструктура світового фінансового ринку не є стійкою, кризи можуть порушити її стійкість, а як наслідок – стійкість національних банківських систем.

У контексті забезпечення фінансової стійкості банківської системи особливу актуальність набуває належний рівень регулятивного управління як з боку національних фінансових регуляторів, так і з боку міжнародних комітетів зі стандартизації правил належного управління для секторних регуляторів і метарегуляторів.

Таким чином, фінансова стійкість національних банківських систем суттєво залежить також від низки факторів, пов'язаних із регулюванням та управлінням, зокрема:

- 1) ефективного управління ризиком контрагента з боку глобальних фінансових регуляторів;
- 2) узгодженої роботи органів нагляду, відповідальних за ефективність функціонування глобальної фінансової інфраструктури;
- 3) надійності платіжних систем у головних фінансових центрах;
- 4) стійкості макроекономічних політик, підтриманих відповідними золотовалютними резервами, і відповідним режимом валютного курсу.

Аналіз останніх досліджень. Окремим аспектам складної і багатопланової проблематики державного регулювання банківської системи та банківського нагляду присвячено праці зарубіжних і вітчизняних науковців та практиків, зокрема таких вітчизняних авторів, як Г. Азаренкова, О. Вовчак, А. Гальчинський, О. Дзюблюк, І. Д'яконова, А. Кузнецова, В. Міщенко, А. Мороз, С. Науменкова, М. Савлук, Т. Смовженко, а також російських науковців – О. Лаврушина, В. Полякова, Є. Потоцької, П. Сироєшкіна, А. Симановського і зарубіжних – М. Біллета, Д. Даймонда, Ф. Мишкіна, П. Роуза, Дж. Сакса, Дж. Синкі, С. Фроста та ін.

У той же час, попри значну актуальність досліджуваної проблеми та уваги до оперативності вирішення цих питань, немає ґрунтовних наукових досліджень, які б емпірично та аналітично підтвердили наявність

кореляційного взаємозв'язку між рівнем регулятивного управління і фінансовою стійкістю національних банківських систем.

Метою дослідження є оцінка якості та формалізація кореляційного зв'язку між наявним рівнем якості регулятивного управління та фінансовою стійкістю банківської системи на прикладі країн світу (у тому числі й України).

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Аналіз показує, що якість регулятивного управління дійсно має значення для забезпечення фінансової стійкості банківської системи, причому досягнення цієї мети значною мірою залежить від ефективності макроекономічної політики уряду, монетарної стабільності, наявності і якості системи підтримки фінансового сектору, але все ж основну відповідальність за вирішення цього завдання несуть національні регулятори і органи фінансового нагляду.

Центральний банк у межах заходів щодо реалізації валютної політики має забезпечувати монетарну стабільність, що суттєво впливає на забезпечення фінансової стійкості банківської системи. Останнім часом усе більше з'являється досліджень, спрямованих на виявлення взаємозв'язку монетарної стабільності та фінансової стійкості, що зміщує акценти в розумінні регулятивної ролі центрального банку в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи. Значна кількість центральних банків уже виконують завдання забезпечення фінансової стійкості на додаток до їхнього завдання забезпечення монетарної стабільності (зазвичай стабільності цін чи національної валюти). Роль центральних банків у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи доповнена роботою інших органів контролю, завданнями яких, головним чином, є підтримка пруденційної та фінансової стійкості фінансових агентів під їхнім наглядом. Щоб досягти повного взаєморозуміння, органи фінансового нагляду повинні сфокусуватися не тільки на фінансовій стійкості банків (їхньому традиційному завданні), а й на моніторингу всієї фінансової системи.

В економічній літературі запропоновано та обґрунтовано достатню кількість механізмів здійснення спільних дій між центральними банками та іншими органами фінансового нагляду.

У роботі К. Боріо [1] обґрунтовується теза про необхідність розвитку макропруденційних структур для фінансового нагляду та робиться наголос на відмінності між макропруденційним підходом до нагляду (обмежує ризики фінансової кризи з істотними втратами для економіки в цілому) і мікропруденційним підходом (традиційний підхід, зосереджений на ризиках в окремих банках і орієнтований на захист інтересів вкладників та інвесторів). Науковець стверджує, що органи фінансового нагляду повинні включити елементи макропруденційного підходу в їх роботу. У роботі [2] К. Боріо підкреслює, що банківська система, яка перебуває на стадії становлення, вимагає більшого рівня співробітництва між монетарною і пруденційною владою. Крім того, він вводить у термінологічний обіг поняття «еластичність економічної системи», яке пропонує розуміти як уроджений потенціал системи, що дозволяє фінансовій нестійкості накопичуватися протягом тривалого часу, з ендегенними силами, які не в змозі зупинити це накопичення, поки нестійкість не призведе до фінансової кризи.

У даний час діяльність органів фінансового нагляду стала об'єктом особливої уваги внаслідок фінансової лібералізації та розвитку ризик-менеджменту, зокрема: за допомогою підвищення конкурентного тиску, структурного збільшення ліквідності і потенціалу для левериджу, впливу на загальні фактори, які могли б призвести до поширення міжсекторальних

фінансових криз тощо. Сьогодні стійкість фінансових систем більшою мірою, ніж раніше, визначається якістю функціонування як управлінських органів усіх зацікавлених осіб як учасників ринку (фінансова стійкість установ), так і регуляторів та органів нагляду (ефективність інфраструктури ринку).

Зміцнення авторитетності органів контролю, які не регулятивне управління створюють необхідні передумови для підтримки потрібного рівня довіри з боку учасників ринку, знижує можливості застосування дисфункціональних і необґрунтованих методів управління та виникнення моральних ризиків при регулятивному контролі.

Проте як органи фінансового нагляду, так і банки перебувають під впливом інших політичних та економічних органів управління, і залежать від якості їх функціонування. Так, наприклад, у роботі [3] доведено наявність кореляційного зв'язку між стійкістю політичного режиму і здатністю органів контролю сумлінно виконувати свої функції, а також із рівнем корупції в цих органах. Таким чином, якість методів управління економікою в цілому суттєво впливає на рівень регулятивного управління фінансовим сектором і банківською системою зокрема. Цей вплив графічно можна представити у формі піраміди управління (рис. 1), у якій зв'язки ґрунтуються на впливі методів управління кожного рівня на методи наступного рівня.

Рис. 1. Піраміда управління в контексті забезпечення фінансовою стійкістю банківської системи

каналом, через який відбувається дифузія регулятивних імпульсів між рівнями наведеної на рис. 1 піраміди, є довіра. Послідовно і транспарентно застосовані методи адекватного управління допома-

гають завоювати довіру підконтрольних установ. Будучи не в змозі відповідати принципам належного управління, органи контролю втрачають довіру і моральний авторитет, тому не можуть впливати на

якість методів управління в підконтрольних установах.

Якісне управління економікою – одна з головних передумов для якісного регулятивного управління фінансовим сектором, а через нього – впливу на фінансову стійкість банківської системи. Воно передбачає відсутність корупції, підтримку конкуренції, ефективну правову і судову систему, підхід «довгої руки» до державної власності. Доти, доки втручання в діяльність регуляторів фінансової системи не буде витратним для політичних діячів, регулятивне управління не може бути ефективним.

У контексті досліджуваної проблеми зауважимо, що якість регулятивного управління дуже важко піддається формалізації та кількісному вимірюванню.

Відповідно до Програми оцінки фінансового сектору МВФ [4] можна ідентифікувати чотири компоненти, які є основою для якісного регулятивного управління: незалежність, підзвітність, прозорість, чесність. Як видно з *табл. 1*, ключовими стандартами регулятивного управління для фінансового сектору, які ми будемо використовувати для побудови індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі, є: правила прозорості монетарної і фінансової політики МВФ

(*IMF Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies*); регулятивні стандарти Базельського комітету з банківського нагляду, Міжнародної організації комісій з цінних паперів (*IOSCO*) і Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (*IAIS*).

Економічний зміст індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі полягає в тому, що він демонструє, як різні країни працюють щодо деяких стандартів регулятивного управління, які прийняті на міжнародному рівні.

Індикатор якості регулювання і нагляду в банківській системі пропонуємо розраховувати як зважену оцінку кількісних вимірювачів, зазначених у *табл. 1* компонент, де конкретні значення вагових коефіцієнтів відповідають ваговим коефіцієнтам, які МВФ застосовує при оцінці комплексних індикаторів якості проведення валютної і фінансових політик [5].

При оцінюванні рівня виконання стандартів пропонуємо використовувати такі кількісні вимірювачі:

- 1 – недотримання стандартів;
- 2 – часткове дотримання стандартів;
- 3 – дотримання основних правил;
- 4 – повне дотримання стандартів;
- 9 – стандарт не застосовується / немає даних.

Таблиця 1

Компоненти авторського оцінювання якості регулятивного управління в банківському секторі

Компонента	Характеристика	Джерело для формування критеріїв оцінки	Об'єкти оцінювання
Незалежність	Орган контролю повинен бути ізольований від впливу політичної сфери і від підконтрольних юридичних осіб. Головними аргументами на користь делегування повноважень незалежним відомствам є: 1) досвід делегування прийняття рішень при вирішенні складних завдань; 2) можливість відмежувати ринок від політичного втручання, що поліпшує прозорість і стійкість отриманих результатів	Регулятивні стандарти Базельського комітету з банківського нагляду	Міжнародні стандарти регулювання фінансового сектору зосереджуються на аспекті незалежності регулюючого управління. Усі стандарти регулювання вимагають, щоб у регуляторів була операційна незалежність і щоб правила та норми застосовувалися однозначно до всіх об'єктів регулювання
Підзвітність	Незалежні органи регулювання і нагляду повинні бути підзвітними перед тими, хто делегував їм повноваження, але також і тими, хто підпадає під сферу їхніх функціональних обов'язків, і суспільством в цілому	Правила прозорості монетарної і фінансової політики МВФ (<i>IMF Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies</i>)	- загальна підзвітність (характеризує здатність офіційних осіб органів контролю пояснити діяльність їхньої установи громадськості); - опублікована звітність (характеристика періодичної звітності для громадськості, яку випускають органи фінансового нагляду і регулювання); - фінансова звітність (характеристика рівня розкриття даних аудиторських перевірок регулятивних органів та органів нагляду їхньої політики обліку, ринкових угод, операційних доходів і витрат)
Прозорість	Прозорість є конструктивною умовою сама по собі (глобалізація взагалі та інтеграція фінансових ринків і продуктів зокрема вимагають прозорості в розкритті принципів валютної та фінансової політик, а також режиму і процесу регулювання як інструменту підвищення довіри з боку ринку), але вона також слугує забезпеченням реалізації інших компонентів управління (наприклад, прозорість стала потужним інструментом протидії слабким операційним методам і стратегіям)	Правила прозорості монетарної і фінансової політики МВФ (<i>IMF Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies</i>)	Прозорість регуляторної політики: - прозорість регуляторних процедур; - оцінка загального рівня прозорості регуляторних процедур, що характеризує виконання вимоги чіткого визначення завдань та організаційної структури органів нагляду і регулювання; - оцінка регулятивного рівня, що характеризує взаємодію з іншими органами фінансового нагляду і регулювання
Чесність	Механізм, який гарантує, що співробітники органу банківського регулювання будуть переслідувати інституційні цілі, не компрометуючи їх власною поведінкою або особистими інтересами. По-перше, процедури з призначення керівників, їхні терміни повноважень і критерії для звільнення повинні бути такі, щоб чесність осіб, яких призначають на керівні посади, була гарантована. По-друге, чесність щоденних дій органу має бути забезпечена внутрішнім аудитом. По-третє, гарантування чесності передбачає правовий захист, який отримує персонал органу контролю, виконуючи свої функціональні обов'язки	Правила прозорості монетарної і фінансової політики МВФ (<i>IMF Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies</i>)	Чесність регулятора визначається рівнем публічного розкриття: - процедур призначення і звільнення, термінів та повноважень посадових осіб органів регулювання і нагляду; - правил поведінки персоналу органів регулювання і нагляду, що регулюють особисті фінансові справи персоналу і конфлікти інтересів; - правового захисту для посадових осіб органів регулювання і нагляду

Для розрахунку індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі відповідної країни пропонуємо такий підхід:

$$IQR_{bs} = \frac{\sum_{j=1}^n [0 \times NC_j + 0,33 \times PC_j + 0,66 \times BC_j + 1,0 \times FC_j]}{n} \times 100\%$$

де j – порядковий номер стандарту;

NC, PC, BC, FC – бальні оцінки дотримання стандартів (відповідно: недотримання, часткове дотримання, дотримання основних правил, повне дотримання);

n – кількість використовуваних стандартів.

У розрахунках пропонуємо враховувати тільки реальні оцінки виконання стандартів і правил [6; 7]. За відсутності даних про виконання стандартів або якщо ці стандарти не можуть бути застосовні у країні, ці дані не включаються до розрахунку показника індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі відповідної країни.

У результаті розрахунків, проведених на основі оцінки даних виконання в Україні Правил прозорості монетарної і фінансової політики МВФ та Основних принципів ефективного банківського нагляду Базельського комітету, ми отримали такі значення:

- індикатор виконання в Україні Правил прозорості монетарної і фінансової політики МВФ становить 75,78;
- індикатор виконання в Україні Основних принципів ефективного банківського нагляду Базельського комітету становить 69,12;
- середньозважене значення індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі України становить 72,45.

Для країн із розвинутою економікою середнє значення індикатора IQR_{bs} становить 97; для країн із перехідною економікою – 73; для країн, що розвиваються, – 63.

Для підтвердження або спростування гіпотези про кореляцію між рівнем якості регулювання і нагляду в банківській системі та її фінансової стійкості побудуємо кореляційну залежність між цими двома показниками: індексом фінансової стійкості банківської системи (IFS_{bs}) та індикатором якості регулювання і нагляду в банківській системі (IQR_{bs}).

Індекс ФСБС (IFS_{bs}), який може використовуватися для порівняння рівнів ФСБС окремих країн, пропонуємо розраховувати так [9]:

$$IFS_{bs} = \frac{1}{GDP} \times (CAR - NPL),$$

де CAR – коефіцієнт достатності капіталу;

NPL – частка проблемних кредитів у банківській системі;

L – загальний обсяг кредитів, наданих банками;

GDP – валовий внутрішній продукт.

Для вирішення вищепоставленого завдання використаємо багатовимірний регресійний аналіз, в якому індикатор IQR_{bs} виконуватиме функцію незалежної змінної поряд із низкою контрольних змінних.

З метою врахування умов сталого функціонування національних банківських систем у наборі контрольних змінних будемо використовувати три групи показників:

1) показники, що характеризують макроекономічні умови (монетарну політику, структуру державного боргу, режим валютного курсу та економічне зростання). Для цього використаємо три індикатори: 1) показники платіжного балансу; 2) темп інфляції; 3) короткострокові процентні ставки. Перший будемо вважати конструктивним, тобто таким, що позитивно впливає на фінансову стійкість банківської системи, два інші – деструктивними, тобто такими, що знижують фінансову стійкість банківської системи;

2) показники, що характеризують інфраструктуру фінансового ринку (принципи регулювання, ефективність фінансового нагляду, систему безпеки, антикризові програми). Для того, щоб охарактеризувати структуру банківського сектору, використаємо такі індикатори: 1) частка банків з іноземним капіталом у банківській системі; частка державних банків у банківській системі; 3) рівень концентрації капіталу в банківській системі. Банки, що належать іноземному власникові, теоретично повинні мати позитивний вплив на фінансову стійкість банківської системи, оскільки вони впроваджують системи ризик-менеджменту та ефективні системи управління. Державна власність у банківському секторі теоретично негативно впливає на його фінансову стійкість унаслідок посилення загроз монополізації;

3) показники, що характеризують інституційне середовище (грошовий і валютний ринки, систему платежів і правила розрахунків, правила бухгалтерського обліку та аудиту).

Змінні, що відображають ці елементи, базуються на показниках оцінки Міжнародного довідника ризику країни (*International Country Risk Guide – ICRG*) [8], *Freedom House* [10].

У формалізованому вигляді вищевикладені пропозиції можна записати так:

$$IFS_{bs} = f(MACRO, STRUCT, IQR_{bs}, PSGOV) + \mu,$$

де IFS_{bs} – індекс фінансової стійкості банківської системи;

μ – випадкова помилка; $MACRO, STRUCT, PSGOV$ – індикатори макроекономічного середовища, структури банківської системи та управління економікою відповідно;

IQR_{bs} – індикатор якості регулювання і нагляду в банківській системі.

З метою приведення в порівняльний вигляд індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі (вимірюється в балах) та індексу фінансової стійкості банківської системи (вимірюється в частках одиниці) слід їх нормалізувати [9].

Нормалізація кожного показника відбувається за формулою:

$$N_i = \frac{X_i - \bar{X}}{\delta},$$

де N_i – нормалізоване значення показника в році i ;
 X_i – ненормалізоване значення показника в році i ;
 $\bar{X}$ – середнє значення показника за період, що аналізується;

δ – середньоквадратичне відхилення показника за період, що аналізується.
 На рис. 2 наведено нормалізовані значення цих показників для різних груп країн.

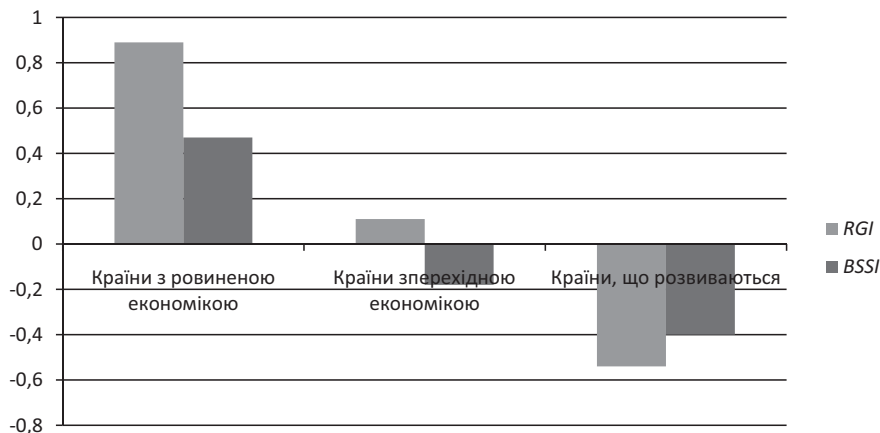

Рис. 2. Нормовані значення індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі та індексу фінансової стійкості банківської системи для різних груп країн

На рис. 3 показано взаємозалежність між індикатором якості регулювання і нагляду в банківській системі

мі (IQR_{bs}) та індексом фінансової стійкості банківської системи (IFS_{bs}) для різних країн (Україна – окремо).

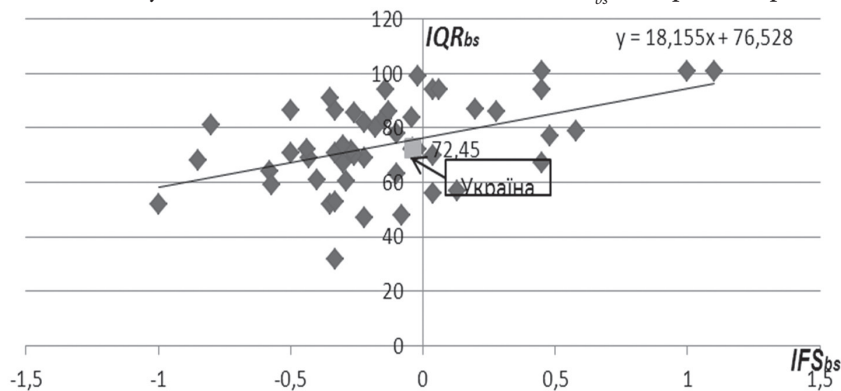

Рис. 3. Місце України в системі координат «індекс фінансової стійкості банківської системи – індикатор якості регулювання і нагляду в банківській системі»

Кожна точка на цьому рисунку відображає місце окремої країни в системі координат:

- по осі абсцис – індекс фінансової стійкості банківської системи;
- по осі ординат – індикатор якості регулювання і нагляду в банківській системі.

Як видно з рис. 3, має місце лінійна залежність фінансової стійкості банківської системи від якості регулювання і нагляду в банківській системі.

На рисунку справа зверху розташовані країни з розвинутою економікою (дві крайні позиції – Бельгія і Канада), зліва знизу – країни, що розвиваються (дві крайні позиції – Кіпр і Бангладеш), у центрі – країни з перехідною економікою, у тому числі й Україна.

Проведені нами розрахунки, результати яких представлені на рис. 2 та 3, дозволяють підтвердити гіпотезу про наявність кореляційного зв'язку між індексом фінансової стійкості банківської системи (IFS_{bs}) та індикатором якості регулювання і нагляду в банківській системі (IQR_{bs}). Коефіцієнт кореляції становить 0,645.

Для проведення більш поглибленого – регресійного аналізу впливу якості регулювання і нагляду в банківській системі на фінансову стійкість банківської системи застосуємо зважений метод найменших квадратів. Результати регресійного аналізу впливу якості регулювання і нагляду в банківській системі на фінансову стійкість банківської системи представлено в табл. 2.

Колонки відповідають різним специфікаціям побудованої нами регресійної моделі. Специфікація 1 оцінює вплив на фінансову стійкість банківської системи лише однієї незалежної змінної – індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі, тоді як специфікації 2–7 оцінюють вплив на фінансову стійкість і цієї незалежної змінної, і інших контрольних змінних – індикаторів макроекономічних умов, інфраструктури фінансового ринку, інституційного середовища.

За залежну змінну приймався індекс фінансової стійкості банківської системи. Оцінка регресій здійснювалася з використанням зваженого методу найменших квадратів, із t -критерієм Стьюдента у круглих дужках (t - Sm).

Таблиця 2

Оцінювальні дані параметрів специфікацій моделі регресійного аналізу впливу якості регулювання і нагляду в банківській системі на фінансову стійкість банківської системи зваженим методом найменших квадратів

Змінна	Специфікації моделі																				
	1			2			3			4			5			6			7		
	K	t-Ст	p	K	t-Ст	p	K	t-Ст	p	K	t-Ст	p	K	t-Ст	p	K	t-Ст	p	K	t-Ст	p
Індикатор якості регулювання і нагляду в банківській системі	0,696	$p < 0,01$	6,570	0,33	$p < 0,05$	2,263	0,291	$p < 0,1$	1,761	0,282	$p < 0,1$	1,796	0,30	$p < 0,05$	2,269	0,157	$p < 0,1$	1,710	0,294	$p < 0,05$	2,151
Частка державної участі в банківській системі (вимірювалося часткою активів неемісійних банків, що належать державі, у сукупних активах банківської системи)				-0,283	$p < 0,05$	-2,446	-0,284	$p < 0,05$	-2,382	-0,271	$p < 0,01$	-2,197	-0,32	$p < 0,01$	-3,302	-0,339	$p < 0,01$	-3,992	-0,388	$p < 0,01$	-3,607
Платіжний баланс (вимірювалося відношенням суми платіжного балансу до ВВП)				0,317	$p < 0,05$	1,997	0,290	$p < 0,1$	1,723	0,315	$p < 0,1$	1,906									
Концентрація (ринкова частка перших п'яти найбільших банків – за обсягами депозитів)																					
Інфляція (вимірювалося логарифмом середнього щорічного зростання інфляції за аналізований період)				-0,044					-0,425	0,039		0,344									
Ставки відсотків (вимірювалося рівнем короткострокових процентних ставок)				-0,077					-0,540	-0,016		-0,113									
Управління економікою (вимірювалося середньою з трьох оцінок, узятих з Міжнародного довідника ризику країни: рівня бюрократії; законності і правопорядку; демократичної підзвітності)																					
Корупція (вимірювалось агрегованим індексом контролю корупції – за даними МВФ)																					
Індикатор якості управління економікою в цілому																					
N	48			44			44		44			44			44			44			44
R ₂	0,484	$p < 0,01$		0,628	$p < 0,01$		0,631	$p < 0,01$		0,675	$p < 0,01$		0,722	$p < 0,01$		0,768	$p < 0,01$		0,718		
Скорегований R ₂	0,473			0,628			0,631			0,675			0,722			0,768			0,718		

Примітки: K – коефіцієнт; p – рівень значущості; t-Ст – критерій Стюдента.

Як видно з даних, представлених у *табл. 2*, у всіх специфікаціях моделі коефіцієнт біля незалежної змінної – індикатора якості регулювання і нагляду в банківській системі є позитивним і значущим. Відповідно, можна зробити висновок, що краща регуляторна структура управління підсилює фінансову стійкість банківської системи. Цей результат незалежний від специфікації моделі. А фінансова стійкість банківської системи тісно пов'язана з низьким дефіцитом платіжного балансу (або високим профіцитом), низькими процентними ставками і низькою інфляцією.

Державна участь у банківській системі і значний рівень концентрації в секторі негативно корелює з фінансовою стійкістю банківської системи.

Результати дослідження також вказують на те, що якість управління економікою має прямий позитивний вплив на фінансову стійкість банківської системи.

Оцінка невідомих параметрів регресійних моделей зваженим методом найменших квадратів показує, що найкраща структура управління пов'язана з більш високим значенням індексу фінансової стійкості банківської системи за інших рівних умов.

Особливий науковий інтерес становить дослідження впливу якості управління економікою в цілому на взаємозв'язок між регуляторним управлінням і фінан-

совою стійкістю банківської системи, як це передбачається пірамідою управління (див. *рис. 1*). Відповідь на це питання дає нам аналіз коефіцієнтів у специфікації моделі № 7, де ми вводимо в модель змінну, що відображає взаємодію між індикаторами якості управління економікою в цілому та індикатором якості регулювання і нагляду в банківській системі. Позитивний і значимий коефіцієнт, який отриманий для цієї змінної, вказує, що вплив регуляторного управління на фінансову стійкість сильніший, що вища якість управління економікою в цілому.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що забезпечення фінансової стійкості банківської системи значною мірою залежить від якості регулювання і нагляду з боку як національних, так і наднаціональних фінансових регуляторів. Відповідно до Програми оцінки фінансового сектору МВФ основу для якісного регулятивного управління формують чотири компоненти: незалежність, підзвітність, прозорість, чесність.

Як показало дослідження, на зростання рівня фінансової стійкості банківської системи суттєво впливає зростання якості регулювання і нагляду в банківській системі та якості управління економікою в цілому, а також зменшення дефіциту платіжного балансу, процентних ставок, державної участі в банківській системі і рівня концентрації за депозитами.

Список використаної літератури

1. Borio Claudio. Towards a Macro-Prudential Framework for Financial Supervision and Regulation BIS / Claudio Borio // Working Paper. – 2003. – No. 128 (Basel: Bank for International Settlements). – 98 p.
2. Borio Claudio. Whither Monetary and Financial Stability? The Implications of Evolving Policy Regimes / Claudio Borio, William White // Paper presented at the symposium «Monetary Policy and Uncertainty: Adapting to a Changing World», Jackson Hole, Wyoming. – 2003. – August. – P. 121–118.
3. Quintyn Marc. Regulatory and Supervisory Independence and Financial Stability / Marc Quintyn, Taylor Michael // CESifo Economic Studies. – 2003. – Vol. 49, No. 2. – P. 259–294.
4. Das Udaibir S. Crisis Prevention and Crisis Management: The Role of Regulatory Governance / Udaibir S. Das, Quintyn Marc. – Financial Sector Governance: the Role of the Public and Private Sectors / ed. by R. Litan, M. Pomerleano and V. Sundararajan. – Washington : Brookings Institution, 2002. – 89 p.
5. Sundararajan V. Cross-Country and Cross-Sector Analysis of Transparency of Monetary and Financial Policies / Sundararajan V., Udaibir Das, Plamen Yossifov // IMF Working Paper 03/94. – Washington : International Monetary Fund, 2003. – 35 p.
6. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>.
7. Офіційний сайт Базельського комітету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org>.
8. Офіційний сайт Міжнародного довідника ризику країни (International Country Risk Guide (ICRG) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.prsgroup.com/ICRG.aspx>.
9. Фінансова стійкість банківської системи України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Ж. М. Довгань. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 37 с.
10. Офіційний сайт «Фридом хауз» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.freedomhouse.org>.

Summary. In the article influence of quality of adjusting and supervision is reasonable in the banking system on her financial firmness. The estimation of quality of adjusting and supervision is carried out in the banking system of Ukraine in the context of providing of her financial firmness. Maintenance of key standards and indexes of regulative management is considered.

Keywords: banking system, financial stability, government control, Basel committee on a bank supervision, IMF, indicator of quality of adjusting and supervision.